

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ № 2
Кафедра криміналістичного забезпечення та судових експертиз**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
Полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ СЛІДОЗНАВСТВО

Статус дисципліни: вибіркова
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: право (08)
Спеціальність: право (081)
Освітня програма: право
Форми здобуття вищої освіти: денна
Мова навчання: українська
Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2023

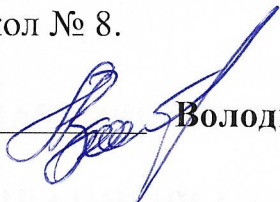
Розробники:

Євгенія СВОБОДА, професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Олексій ВОЛОШИН, старший викладач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 Національної академії внутрішніх справ.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту №2 НАВС
Протокол від 14.12.2023 року, протокол № 8.

Завідувач кафедри

 Володимир АТАМАНЧУК

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 22.12. 2023 року, протокол № 15.

Голова науково-методичної ради

 Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

протокол засідання кафедри
від ___ . ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради від
___ . ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
протокол засідання кафедри
від ___ . ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради від
___ . ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
протокол засідання кафедри
від ___ . ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради від
___ . ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Голова НМР

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності об'єктивної дійсності, які складають фактичні дані та обставини події, які встановлюються на основі розроблених у криміналістиці теоретичних та методологічних засад, що реалізуються вивченням механізму утворення і відображення матеріальних та ідеальних слідів в процесі контактної та безконтактної взаємодії; виявлення, фіксація, вилучення слідів; систематизації кола завдань, які майбутній спеціаліст буде вирішувати для забезпечення актуальних потреб практичної діяльності.

Мета й завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство» є отримання здобувачами системи знань про механізм вчинення злочину, виявлення, фіксації, вилучення, проведення попереднього дослідження матеріальних слідів під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство» є:

- формування знань про загальні положення криміналістичного слідознавства;
- накопичення здобувачами вищої освіти бакалавр запасу базових термінів з криміналістичного слідознавства;
- систематизація кола завдань, які майбутній спеціаліст буде вирішувати для забезпечення актуальних потреб у розслідуванні кримінальних правопорушень;
- активізація пізнавальної діяльності здобувачів для отримання знань в подальшому опануванні іншими навчальними дисциплінами.

Пререквізити: «Філософія права», «Юридична Логіка», «Теорія держави та права», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Криміналістична фотографія та відеозапис».

Постреквізити: «Криміналістичне зброїзнавство».

Компетентності відповідно до освітньої програми:

інтегральна компетентність:

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі професійної правничої діяльності.

загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Результати навчання:

- РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
- РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- РН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.
- РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Знання, вміння, навички

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- становлення та розвитку криміналістичного слідознавства;
- наукові, загальнотеоретичні, правові засади криміналістичного слідознавства, його предмет, систему та об'єкт;
- встановлення механізму скоєння злочину;
- характеристику об'єктів криміналістичного слідознавства ;
- сучасні технічні засоби, що використовуються для виявлення, фіксації, вилучення слідів на місці події при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- прийоми та способи попереднього дослідження слідів при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- вимоги до процесуального закріплення слідів;
- сучасні автоматизовані, інформаційно – пошукові системи, які використовують при проведенні слідчих (розшукових) дій та реєстрації слідів.

вміти:

- оперувати основними положеннями та поняттями криміналістичного слідознавства;
- застосовувати набуті теоретичні знання з застосування сучасних технічних засоби, що використовуються для виявлення, фіксації, вилучення слідів на місці події при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- описувати об'єкти криміналістичного слідознавства;
- класифікувати об'єкти за їх ідентифікаційними й іншими ознаками;
- забезпечити виконання комплексу робіт при попередньому дослідженні слідів в ході проведення слідчих (розшукових) дій та лабораторних умовах;
- надавати допомогу слідчому при відборі зразків для порівняльного дослідження
- надавати рекомендації слідчому стосовно подальшого ефективного використання матеріальних слідів у процесі розслідування кримінальних правопорушень.

володіти:

- навичками збору, узагальнення та аналізу інформації;
- навичками творчого вирішення професійних завдань;
- сучасними засобами криміналістичної техніки;
- навичками технічного забезпечення під час розслідування злочинів;

- прийомами і способами поширення передового досвіду застосування спеціальних знань в правозастосовній практиці;
- нормативно-правовою базою і теоретичними положеннями при виявленні, фіксації, вилученні, попередньому дослідженні слідів та об'єктів, а також результатами використання спеціальних знань;
- навичками процесуального оформлення діяльності щодо поміщення криміналістичної інформації для подальшого використання в процесі доказування;
- прийомами і способами поширення передового досвіду застосування спеціальних знань в правозастосовчій практиці.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	кcf	д/б	кcf
Кількість кредитів ECTS– 3	Рік підготовки			
	4-й	-	-	-
	Семестр			
	8-й	-	-	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	10 год.	-	-	-
	Семінарські			
	10 год.	-	-	-
	Практичні			
	24 год.	-	-	-
	Самостійна робота			
	46 год.	-	-	-
	Вид контролю			
	залік	-	-	-

3. Тематичний план

(для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра, за денною формою навчання, державне замовлення)

Назва теми	Всього годин				
	Денна форма				
	Всього	Лекції	Семінарські	Практичні	Самостійна робота
Тема 1. Загальні положення криміналістичного слідознавства	4	-	2	-	2
Тема 2. Сліди рук. Сліди шкіряного покриву голови та зубів людини	10	2	2	2	4
Тема 3. Сліди ніг та взуття людини	8	2	2	2	2
Тема 4. Сліди транспортних засобів.	8	2		2	4
Тема 5. Сліди знарядь зламу та інструментів	4			2	2
Тема 6. Сліди пошкодження одягу	2	-	-	-	2
Тема 7. Отримання інформації про зовнішність людини	4			2	2
Тема 8. Сліди вогнепальної і холодної зброї	12	2	2	4	4
Тема 9. Сліди та об'єкти біологічного походження	10	2	2	2	4
Тема 10. Мікрооб'єкти як джерело криміналістичної інформації	6	-	-	2	4
Тема 11. Сліди одорологічного походження	4	-	-	2	2
Тема 12. Криміналістичне дослідження цифрових (електронних) слідів	6			2	4

Тема 13. Сліди звуку як джерело доказової інформації	2	-	-	-	2
Тема 14. Сліди вибуху та пожежі	6	-	-	2	4
Тема 15. Сліди фізичних явищ, сильнодіючих і отруйних речовин, сил та явищ природи	4	-	-	-	4
Всього годин	90	10	10	24	46

4. Плани семінарських і практичних занять

денна форма навчання, державне фінансування

Тема 1. Загальні положення криміналістичного слідознавства (2 год).

Навчальні питання до семінарського заняття – 2 години

Етапи становлення та розвитку криміналістичного слідознавства.

Наукові основи криміналістичного слідознавства.

Класифікація слідів кримінального правопорушення та механізм їх утворення.

Основні правила виявлення, фіксації, вилучення та упакування слідів-відображень.

Тема 2. Сліди рук. Сліди шкіряного покриву голови та зубів людини (4 год).

Навчальні питання до семінарського заняття – 2 години

Механізм утворення потожирових слідів людини, шкіряного покриву та зубів людини.

Види слідів рук, шкіряного покриву та зубів людини.

Методи виявлення слідів рук, шкіряного покриву та зубів людини.

Особливості виявлення слідів рук, шкіряного покриву та зубів людини на різних поверхнях.

Послідовність застосування різних засобів і методів виявлення та вилучення слідів рук, шкіряного покриву та зубів людини на різних поверхнях.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Механізм утворення слідів шкіряного покриву людини.

Моделювання на місці події при пошуку слідів рук, шкіряного покриву голови та зубів людини.

Порядок поводження з предметами-слідоносіями при їх огляді.

Вилучення слідів шкіряного покриву голови на дактилоплівку, липку стрічку з предметом-носієм та їх пакування

Правила опису шкіряного покрыву (губ, носа, чола тощо), слідів зубів людини на місці події в протокол ОМП.

Практична частина:

Виявлення, фіксація слідів рук, шкіряного покрыву (губ, носа чола тощо), зубів людини (візуально, з технічними засобами)

Способи вилучення (з предметом носієм, на дактилоплівку тощо) і пакування слідів рук.

Вилучення і пакування слідів зубів на різних предметах-носіях (сир, яблуко)

Правила опису слідів рук, шкіряного покрыву (губ, носа чола тощо), зубів людини на місці події.

Описати виявлені сліди рук, шкіряного покрыву (губ, носа чола тощо), зубів людини у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 3. Сліди ніг та взуття людини (4 год).

Навчальні питання до семінарського заняття – 2 години

Сліди ніг та взуття людини.

Фотографування слідів ніг.

Виготовлення зліпків.

Ознаки, які відображаються в слідах ніг і взуття.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Види слідів взуття

Особливості виявлення, фіксації та вилучення слідів босих ніг

Вилучення і упакування слідів взуття

Попереднє дослідження слідів взуття, слідів босих ніг на місці події

Правила опису слідів слідів взуття, слідів босих ніг на місці події

Практична частина:

Фіксація слідів взуття за допомогою наданих техніко-криміналістичних засобів.

Вилучити і упакувати гіпсові зліпки.

Описати виявлені сліди взуття, сліди босих ніг, слідів взуття (виготовлення гіпсових зліпків) на місці події у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

Вирішення тестових завдань за темою

Тема 4. Сліди транспортних засобів (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Механізм утворення слідів шин транспортних засобів.

Алгоритм огляду слідів транспортних засобів і вивчення їх елементів.

Виявлення слідів транспортних засобів на місці події.

Способи фіксації та вилучення слідів транспортних засобів на місці події.

Попереднє дослідження слідів транспортних засобів.

Практична частина:

Провести огляду слідів транспортних засобів і вивчення їх елементів.

За допомогою масштабної лінійки провести вимірювання сліду шини (розміри бігової доріжки, розміри окремих елементів протектору).

Визначити: механізм утворення слідів шин транспортних засобів (котіння, гальмування, занос, юз, ковзання, поворот, розворот тощо); які особливості відображення у слідах шин транспортних засобів зношених чи пошкоджених елементів протектора, відшарування корду чи навареної гуми, встановлених зимових шипів; включення сторонніх предметів тощо.

Сфотографувати та вилучити гіпсовий зліпок сліду шини.

Зробити опис сліду шини.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 5. Сліди знарядь зламу та інструментів (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Поняття слідів знарядь зламу, механізм їх утворення та класифікація.

Способи фіксації та вилучення слідів знарядь зламу на місці події.

Попереднє дослідження слідів знарядь зламу.

Фронтальний, зустрічний та робочий кути. Їх вплив на характер і ступінь виразності загальних та окремих ознак в слідах.

Фіксація та вилучення слідів знаряддя зламу.

Практична частина:

Оглянути запропоновані сліди знаряддя зламу на фрагментах перешкоди (дерев'яних брусках шляхом затискання у лещатах дерев'яного бруска та робочої частини інструмента).

Оглянути знаряддя зламу, яким було залишені сліди.

Здійснити фотозйомку та попереднє дослідження.

Зробити опис у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події запропонованих слідів знарядь зламу та інструментів.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 7. Отримання інформації про зовнішність людини (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Наукові засади криміналістичної габітології. Зовнішність як джерело інформації про особу

Структура опису зовнішності людини. Групи елементів та окремі ознаки зовнішності людини

Способи відображення зовнішності людини

Принципи і правила складання словесного портрета.

Практична частина:

Суб'єктивний портрет та його види.

Описати зовнішній вигляд за методом словесного портрету людини.

Скласти опис зовнішнього вигляду людини, зображеної на фотографії, користуючись вибірковою схемою.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 8. Сліди вогнепальної та холодної зброї (6 год).

Навчальні питання до семінарського заняття – 2 години

Сліди вогнепальної зброї та механізм їх утворення.

Прийоми використання слідів вогнепальної зброї для встановлення її групової належності і вирішення інших криміналістичних завдань.

Поняття слідів холодної зброї і механізм їх утворення.

Використання слідів холодної зброї для одержання інформації про кримінальне правопорушення.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 4 години

Теоретична частин:

Попереднє дослідження слідів вогнепальної зброї на місці події:

Попереднє дослідження слідів холодної зброї на місці події.

Практична частина:

Порядок встановлення місця знаходження злочинця в момент пострілу.

Огляд місця події, пов'язаної з використанням вогнепальної зброї.

Фотофіксація виявлених гільз.

Фрагмент опису виявлених слідів зброї на кулях та гільзах

Вилучення гільз.

Упакування вилучених гільз різними способами.

Тема 9. Сліди та об'єкти біологічного походження (4 год).

Навчальні питання до семінарського заняття – 2 години

Сліди та об'єкти біологічного походження

Підготовка матеріалів для судово-біологічної експертизи

Можливості криміналістичного дослідження слідів крові, біологічної тканини та виділень організму людини

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Поняття та значення сліди біологічного походження.

Класифікація слідів біологічного походження.

Практична частина:

Види слідів крові та механізм утворення, здійснення їх експрес-досліджень.

Методи та засоби виявлення слідів біологічного походження (крові, волосся, нігтів, поту, слини тощо): візуально, за допомогою збільшувальних приладів, за допомогою хімічних реактивів, з використанням УФ-променів.

Фіксація та вилучення слідів біологічного походження.

Описати запропоновані об'єкти біологічного походження (кров, волосся, нігті, піт, слина тощо) у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 10. Мікрооб'єкти, як джерело криміналістичної інформації (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Поняття мікрооб'єктів та основні правила роботи з ними.

Виявлення, фіксація, вилучення та пакування мікрооб'єктів.

Можливості попереднього криміналістичного дослідження мікрооб'єктів.

Практична частина:

Виявлення мікрооб'єктів з використанням фізичних методів оптичних приладів, альтернативних джерел освітлення, ультрафіолетових та інфрачервоних освітлювачів, металошукачів, ебонітових паличок тощо).

Вилучення мікрооб'єктів за допомогою мікропилососів, липких стрічок; мікропіпеток, інших інструментів для роботи з мікрооб'єктами.

Пакування мікрооб'єктів в скляні пробірки з притертими пробками, щільні пластикові пакети та контейнери тощо.

Відбір зразків мікрооб'єктів з об'єктом носієм.

Описати мікрооб'єкт у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 11. Сліди одорологічного походження (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Поняття, види та властивості слідів запаху.

Джерела слідів запаху.

Криміналістичні властивості одорологічних слідів.

Практична частина:

Правила поводження з одорологічними слідами на місці події.

Складання алгоритму дій на наявність (виявлення) слідів одорологічного походження

Застосування одорологічної валізи для фіксації та вилученні слідів одорологічного походження

Вирішення тестових завдань за темою.

Тема 12. Криміналістичне дослідження цифрових (електронних) слідів (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Поняття та значення криміналістичного дослідження цифрових (електронних) слідів.

Сутність і механізм утворення цифрових (електронних) слідів.

Класифікація цифрових (електронних) слідів.

Практична частина:

Виявлення, вилучення та дослідження цифрових (електронних) слідів.

Тема 14. Сліди вибуху та пожежі (2 год).

Навчальні питання та завдання до практичного заняття – 2 години

Теоретична частина:

Правила техніки безпеки при роботі на місці події після вибуху та за наявності вибухового пристрою.

Характеристика та класифікація вибухових речовин та назви найбільш поширених їх видів.

Класифікація слідів пожежі: сліди нагрівання, закопчування, оплавлення, обвуглення, спопеління.

Характеристика вимог щодо виявлення, фіксації, вилучення та пакування об'єктів.

Методика вилучення зразків конструктивних матеріалів та залишків легкозаймистих речовин на місці пожежі.

Практична частина:

Правила вилучення залишків вибухових речовин. Встановлення типу застосованих вибухових речовин на місці події за допомогою хімічних тестів.

Класифікація слідів пожежі: сліди нагрівання, закопчування, оплавлення, обвуглення, спопеління.

Визначення джерела підпалу за ступенем термічної дії полум'я на металеві та дерев'яні конструкції на полігоні «Огляд місця пожежі».

Описати об'єкт у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

Вирішення тестових завдань за темою.

5. Завдання самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і пароллю.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти може:

засвоювати теоретичний матеріал з навчальної дисципліни, що вивчається, використовуючи рекомендовані навчальні видання;

закріплювати знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій у практичний спосіб (розв'язання задач, виконання контрольних робіт, тестів для самоперевірки тощо);

застосовувати отримані знання і практичні навички для аналізу ситуацій і вироблення правильного рішення.

Тема 1. Загальні положення криміналістичного слідознавства.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Наукові передумови становлення та розвитку криміналістичного слідознавства.

Сучасний стан та перспективи розвитку криміналістичного слідознавства .

Класифікація об'єктів криміналістичного слідознавства та їх особливості.

Особливості виявлення, фіксації та вилучення об'єктів криміналістичного слідознавства у ході огляду місця події.

Технічні, фізичні і хімічні засоби та матеріали, які використовуються для виявлення, фіксації та вилучення слідів.

Роль слідів та об'єктів у досудовому та судовому розслідуванні.

Тема 2. Сліди рук. Сліди шкіряного покрову голови та зубів людини.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Історія розвитку, формування і становлення вчення про сліди.

Механізм утворення слідів і їх класифікація.

Ситуаційні дослідження слідів людини.

Попередній аналіз та оцінка інформативності слідів людини.

Тема 3. Сліди ніг та взуття людини.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Особливості будови підошви стопи та низу взуття.

Механізм утворення слідів ніг людини і взуття.

Способи виявлення та фіксації слідів ніг та взуття на різних поверхнях.

Технічні засоби та матеріали, що використовуються для вилучення слідів ніг та взуття.

Використання колекцій слідів ніг та взуття для встановлення особи.

Тема 4. Сліди транспортних засобів.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Сліди транспортних засобів – об'єкти трасологічного дослідження.

Методика попереднього дослідження слідів транспортних засобів на місці події.

Тема 5. Сліди знарядь зламу та інструментів.

Попереднє трасологічне дослідженням слідів знарядь зламу та інструментів

Вплив фронтального та зустрічного кута на ступінь відображення робочої частини знаряддя зламу на перешкодах.

Тема 6. Сліди пошкодження одягу

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Фіксація, вилучення та попереднє дослідження слідів пошкоджень на одязі.

Особливості будови матеріалів одягу як слідосприймаючого об'єкта.

Тема 7. Отримання інформації про зовнішність людини.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Ознаки зовнішності людини і механізм їх відображення при вчиненні кримінального правопорушення.

Класифікація і методика опису ознак зовнішності людини.

Внесення даних про зовнішність особи в автоматизовані інформаційної - пошукової системи для криміналістичної реєстрації.

Тема 8. Сліди вогнепальної та холодної зброї.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Попереднє дослідження слідів вогнепальної зброї на місці події

Попереднє дослідження слідів холодної зброї на місці події.

Описання та фотографування слідів вогнепальної та холодної зброї.

Тема 9. Сліди та об'єкти біологічного походження.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Особливості виявлення слідів біологічного походження.

Правила фіксації слідів біологічного походження.

Особливості виявлення та попереднє дослідження слідів біологічного походження при огляді місця події.

Тема 10. Мікрооб'єкти, як джерело криміналістичної інформації.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Поняття та класифікація мікрооб'єктів, мікрослідів та мікрочастинок

Методи фіксації мікрооб'єктів.

Правила та методи вилучення мікрооб'єктів.

Тема 11. Сліди одорологічного походження.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Поняття запахових слідів та криміналістичні особливості їх збирання.

Виявлення, вилучення, фіксація, пакування запахових слідів на місці події.

Тема 12. Криміналістичне дослідження цифрових (електронних) слідів.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Механізм утворення цифрових (електронних) слідів.

Класифікація цифрових (електронних) слідів.

Тема 13. Сліди звуку як джерело доказової інформації

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Поняття та властивості звукових слідів, джерела звукових слідів.

Звукове середовище як відображення місця вчинення кримінального правопорушення.

Тема 14. Сліди вибуху та пожежі.

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Характеристика вибухів, вибухових пристроїв, вибухових речовин та їх залишків.

Поняття і мета дослідження пожеж.

Планування дослідження пожежі.

Заходи безпеки при проведенні огляду об'єкту пожежі.

Тема 15. Сліди фізичних явищ, сильнодіючих і отруйних речовин, сил та явищ природи

Опрацювати та відобразити у конспекті відповіді на такі питання:

Характеристика сильнодіючих і отруйних речовин як засобу скоєння злочину.

Механізм хімічної дії сильнодіючих речовин, сліди їх дії.

Характеристика слідів дії кислот.

Поняття фізичного явища, його види, які використовуються як засоби вчинення кримінального

Характеристика слідів фізичної дії.

Ситуаційні завдання

Завдання №1

01.05.2022 р.з кв.10 дома 20 по вул. Драйзера, що розташована на 1 поверсі, вчинена квартирна крадіжка шляхом проникнення через вікно. На огляд місця події було направлено слідчо-оперативну групу.

Завдання виконується на криміналістичному полігоні «квартира».

Завдання спеціалісту:

Визначити послідовність застосування НТЗ та виникнення слідів на місці події при проведенні ОМП.

Завдання №2

12.05.2021 р. по вул. Мілютенко 21 в м. Києві о 12 годині до магазину «Марс» зайшов невідомий і заподіяв тілесні ушкодження ножом гр. Іванову С.Д.

На місці пригоди було вилучено ніж зі слідами крові:

Об'єкт дослідження додається:

1. Ніж зі слідами крові, вилучений на місці пригоди.

Завдання спеціалісту:

1. Виконати фотографування загального виду представленого об'єкту у заданому масштабі.
2. Сфотографувати пляму крові із застосуванням світлофільтру, посилюючи його контраст.
3. Задиктувати фрагмент опису ножа та слідів крові на ножі в протоколі ОМП.
4. Упакувати ніж.

Завдання №3

У приміщенні магазину «1000 дрібниць» по вул. Микитенка, 2 в м. Києві о 20 годині було скоєно розбійний напад. На місці пригоди злочинець залишив знаряддя зламу, ніж та сумку в різних місцях торговельного залу магазину.

Завдання виконується на криміналістичному полігоні «Магазин».

Завдання спеціалісту:

1. Підготувати фотоапаратуру для фотографування ОМП і метричну лінійку.
2. Сфотографувати ОМП із спеціальною лінійкою глибинного масштабу.
3. Застосувати технічні засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів підозви взуття на місці події, описати загальні та окремі ознаки сліду.

Завдання №4

В приміщенні квартири по вул. Сабурова, 3, кв. 20 о 10 годині хазяйка прийшла в квартиру та побачили, що її чоловік лежить на дивані з вогнепальним пораненням.

Завдання виконується на криміналістичному полігоні «квартира».

Завдання спеціалісту:

1. Підготувати фотоапаратуру для фотографування.
2. Сфотографувати ОМП зі скоєним вбивством (особливості фотографування трупа).
3. Провести виявлення та фіксацію вогнепального поранення на тілі трупа людини.

Завдання №5

В приміщенні квартири по вул. Драйзера, 3, кв. 20 невідомим шляхом проникнення через вікно була скоєна крадіжка майна на 3000 гривень. При огляді місця події на віконному склі були знайдені сліди пальців рук.

Об'єкти криміналістичного дослідження: кусок скла зі слідами пальців руки.

Завдання спеціалісту:

1. Виявити сліди пальців рук за допомогою дактилоскопічних порошків.
2. Сфотографувати сліди пальців рук у проходящому світлі.
3. Скопіювати слід на липку стрічку «скотч».
4. Описати сліди в протоколі ОМП.

Завдання №6

20.04.2021 р. на краю м. Києва в лісосмузі під час вигулу собаки гр. Петрунько А.С. знайшов автомобіль ВАЗ «2106» з держзнаками АА 20-56 КІ. При огляді місця події в салоні автомобіля було знайдено пістолет «ТТ».

Об'єкти криміналістичного дослідження: пістолет «ТТ».

Завдання спеціалісту:

1. Сфотографувати об'єкт за правилами масштабної зйомки.
2. Записати фрагмент огляду об'єкта в протоколі ОМП.
3. Упакувати об'єкт.

Завдання №7

20.05.2021 р. із приміщення магазину «Риба» по вул. Фрунзе, 17 була скоєна крадіжка. При огляді місця події на підлозі були знайдені сліди подошви взуття.

Завдання виконується на криміналістичному полігоні «Магазин».

Завдання спеціалісту:

1. Визначити механізм виникнення слідів.
2. Описати доріжку слідів.
3. Слід подошви взуття скопіювати на дактилоскопічну плівку.
4. Алгоритм застосування НТЗ на місці події записати в робочому зошиті.

Завдання №8

3 лютого 2021 р. було скоєно грабіж квартири зубного лікаря Миронова. Погрожуючи пістолетом, злочинець викрав 2000 грн. по 200 грн. кожна банкнота, статуетку з бронзи. ОРМ встановлено, що грабіж скоїв Іванов І.М.

При огляді місця події необхідно знайти, вилучити і зафіксувати включені у речову обстановку МП мікрочастини (мікросліди) матеріалів і речовин.

Завдання спеціалісту:

В процесі знаходження мікрооб'єктів (частин) застосувати :

1. Оптимальні освітлення приміщення.
2. Огляд в різних областях спектра, виділених за допомогою світлофільтра.
3. Огляд з метою виявлення мікрочастин в УФ області спектра.
4. Огляд із застосуванням методів оптичного збільшення.
5. Провести протокольний запис знайдених при огляді мікрочастин.
6. Провести упакування вилучених мікрочастин і речовин.
7. Алгоритм застосування НТЗ на місці події записати в робочому зошиті.
8. Алгоритм застосування НТЗ при проведенні слідчого експерименту записати в робочому зошиті.

Завдання №9

10.06.2021 р. о 22 годині біля будинку 11 по вул. Сабурова, в м. Києві був знайдений труп громадянина Боярчука М.П. з вогнепальною раною у верхній частині голови. При огляді місця події в 5 кроках від трупа була знайдена і вилучена куля.

Об'єктом криміналістичного дослідження являється куля.

Завдання спеціалісту:

1. Вилучити і упакувати кулю з місця події.
2. Записати огляд кулі в протоколі огляду місця події.
3. Підготувати фотоприлад «Уларус» з мікронасадкою для фотографування.
4. Встановити необхідний масштаб зйомки.
5. Сфотографувати на кулі сліди від нарізу ствола.
6. З отриманих негативів надрукувати фотографії.
7. Алгоритм застосування НТЗ при проведенні слідчого експерименту записати в робочому зошиті.

Завдання №10

12.04.2021 р. на трасі Київ-Бориспіль було знайдено труп Петрова Т.М. При огляді місця події були знайдені сліди транспортних засобів (автомобіль «ВАЗ-2106», сліди взуття, на пляшці – слід долоней рук).

Завдання спеціалісту:

За результатами попереднього дослідження за умовами, наданими викладачем задиктувати результати проведеного експерс-аналізу слідчому для фіксації в протоколі слідчої (розшукової) дії:

1. сліди транспортного засобу знайдено біля трупа;
2. слідів взуття, знайдених на ґрунті;
3. сліди долоні руки знайдено на пляшці 0,7 з наклейкою «Кагор».

Завдання №11

У будинку 45 по вул. Драйзера м. Києва у підвалі парадного 31 знайдено обгорілий труп людини, біля якого знаходилась пляшка 0,7 з етикеткою «Неміров». При дослідженні поверхні пляшки були знайдені сліди пальців рук і долоней.

Об'єкт криміналістичного дослідження – пляшка об'ємом 0,7.

Завдання спеціалісту:

1. Встановити механізм утворення і локалізацію ділянки.
2. Визначити придатність слідів рук для ідентифікації особи.

Завдання №12

На перехресті вул. Героїв Дніпра та вул. Богатирської невідомий, керуючи автомобілем ВАЗ-2109 збив громадянина Мельника Н.П., після чого з місця події зник. На місці події були зафіксовані сліди коліс, осколків скла, часток ЛКП, ґрунту. Об'єкти на дослідження надаються викладачем.

Завдання спеціалісту:

Визначити напрямок руху автомобіля:

1. за слідами бризків, які виникли при переїзді калюжі.
2. зниження щільності речовини сліду.
3. за формою крапель рідини, які впали на поверхню асфальту.
4. за розташуванням зламаних стеблів рослин.
5. за слідами гальмування.
6. за напрямком слідів малюнку протектора.

За результатами попереднього дослідження за умовами, наданими викладачем задиктувати результати проведеного експерс-аналізу слідчому для фіксації в протоколі слідчої (розшукової) дії:

Завдання №13

2.07 2021 р. року на вул. Садовій в м. Києві автомобілем був збитий гр. Крамаров А.П., який був доставлений в лікарню, де помер від тілесних пошкоджень. З місця пригоди автомобіль зник.

В результаті прийнятих мір був затриманий автомобіль «ВАЗ-2106». При огляді автомобіля було встановлено, що в фарі скло розбите, але по окружності фари залишилось 8 осколків скла.

При огляді місця події були вилучені осколки скла фари різних розмірів в кількості 18, які були пронумеровані.

Об'єктами криміналістичного дослідження являються осколки скла.

Завдання спеціалісту:

Дати письмову відповідь:

1. До якого виду і роду відноситься зазначена експертиза, якщо експерт виконав її методом суміщення осколків.
2. Які види дослідження можна провести в даному випадку для біль
3. повного вирішення поставленого питання, і з використанням яких методів.
4. Виходячи із ситуації і механізму події, які ще сліди необхідно шукати механізм їх виявлення, фіксація і вилучення.

Завдання №14

25.02.2021 р. при отриманні на таможні було встановлено, що цілісність пломби, якою був опечатаний вантаж автомобіля «КАМАЗ-2110», було пошкоджено.

Об'єктом криміналістичного дослідження являється пломба.

Завдання спеціалісту:

1. Чи зривалась пломба і яким способом?
2. Факт повторного навішення пломби.
3. Можливість вилучення проволочки з корпусу пломби без її порушення.
4. Зміст цифрових і буквених відбитків на пломбі, можливість обжима пломби конкретними пломбувальними тисками.
5. Чи зазнавала закрутка розкручування і повторного скручування.

Завдання №15

15.02.2021 р. в під'їзді будинку 4 по вулиці Драйзера м. Києва було знайдено труп невідомої людини.

При огляді трупа одяг була розірвана, на ній були знайдені волокна синього кольору. Недалеко, в 10 м знайдено сталевий трикутний предмет.

Завдання спеціалісту:

1. Встановити механізм взаємодії об'єкта з одягом (сліди порізу, тертя іт.д.).
2. Взаємне розташування людини і об'єкта, на якому залишені сліди його одягу.
3. Чи являються об'єкти, знайдені на місці пригоди текстильними волокнами, олосом від міхових виробів, механізм виділення волокон.
4. Різновидність виробу (тканина, трикотаж і т.д.)
5. Встановити конкретну одягу.

Орієнтований перелік питань для тестового контролю

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiiu.kiev.ua/course/view.php?id=3363> за допомогою індивідуального логіну і пароллю.

6. Індивідуальні завдання:

До індивідуальних завдань, не передбачених навчальним планом, належать: написання рефератів, аналіз практичних, проблемних ситуацій, підготовка власних досліджень до виступу на конференціях, участь в олімпіадах тощо.

Тема 1. Загальні положення криміналістичного слідознавства.

Теми доповідей

Наукові передумови становлення та розвитку криміналістичного слідознавства.

Сучасний стан та перспективи розвитку криміналістичного слідознавства.

1. Криміналістичне вчення про сліди.
2. Сліди злочину як джерело доказової та непроцесуальної інформації.

Тема 2. Сліди рук. Сліди шкіряного покриву голови та зубів людини.

Теми доповідей

Історія розвитку, формування і становлення вчення про сліди.

Механізм утворення слідів і їх класифікація. Ситуаційні дослідження слідів людини.

Попередній аналіз та оцінка інформативності слідів людини.

Попереднє дослідження слідів рук для отримання інформації про особу.

Методика фіксації та вилучення слідів рук шляхом копіювання.

Криміналістичне значення слідів рук.

Тема 3. Сліди ніг та взуття людини.

Теми доповідей

Класифікація слідів людини та їх значення для встановлення особи злочинця.

Поняття слідової доріжки та правила проведення вимірів.

Тема 4. Сліди транспортних засобів.

Теми доповідей

Сліди транспортних засобів – об'єкти трасологічного дослідження.

Методика попереднього дослідження слідів транспортних засобів на місці події.

Особливості огляду, фіксації та вилучення слідів шин транспортних засобів.

Тема 5. Сліди знарядь зламу та інструментів.

Теми доповідей

Знаряддя зламу та інструменти – об'єкти трасологічного дослідження.

Методика попереднього дослідження слідів знарядь зламу та інструментів на місці події.

Криміналістичне значення слідів знарядь зламу та інструментів.

Можливості встановлення групової приналежності знарядь зламу, інструментів та предметів на місці події.

Тема 6. Сліди пошкодження одягу

Теми доповідей

Поняття і класифікація пошкоджень на одязі.

Механізм утворення і класифікація слідів одягу.

Тема 7. Отримання інформації про зовнішність людини.

Теми доповідей

Збирання і використання джерел інформації про зовнішній вигляд людини.

Використання словесного портрета в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Сучасні технології об'єктивного відображення зовнішності шляхом фотографування, відеозапису, виготовлення масок та зліпків.

Ознаки зовнішності людини і механізм їх відображення при вчиненні злочину

Тема 8. Сліди вогнепальної та холодної зброї.

Теми доповідей

Визначення належності патронів до боєприпасів, встановлення їх виду за гільзами і кулями, стріляними із нарізної зброї.

Попереднє дослідження слідів вогнепальної та холодної зброї.

Тема 9. Сліди та об'єкти біологічного походження.

Теми доповідей

Способи вилучення та вимоги щодо упаковки слідів біологічного походження.

Збереження слідів біологічного походження при проведенні слідчих (розшукових) дій.

Тема 10. Мікрооб'єкти, як джерело криміналістичної інформації.

Теми доповідей

Можливості попереднього криміналістичного дослідження мікрооб'єктів на місці події.

Тема 11. Сліди одорологічного походження.

Теми доповідей

Етапи становлення одорології.

Застосування службово-розшукових собак для пошуку і встановлення підозрюваних та можливості одорологічних досліджень.

Правила виявлення, фіксації та вилучення одорологічних слідів.

Тема 12. Криміналістичне дослідження цифрових (електронних) слідів.

Теми доповідей

Підготовка та призначення судових експертиз для дослідження цифрових (електронних) слідів.

Виявлення, вилучення та дослідження цифрових (електронних) слідів.

Тема 13. Сліди звуку як джерело доказової інформації

Теми доповідей

Характеристики звукових слідів: динамічний діапазон, частотна смуга, рівень перешкод, відтворюваність.

Способи фіксації звуку, прийоми та засоби фіксації звукових слідів. Розподіл сигналів звукозапису за способом перетворення та закріплення енергетичних характеристик сигналів.

Тема 14. Сліди вибуху та пожежі.

Теми доповідей

Особливості виникнення та розвитку пожежі, зони пожежі та їхній вплив на конструктивні матеріали.

Тема 15. Сліди фізичних явищ, сильнодіючих і отруйних речовин, сил та явищ природи

Теми доповідей

Попереднє дослідження слідів фізичних явищ, сил та явищ природи.

Правила виявлення, фіксації, вилучення та зберігання сильнодіючих та отруйних речовин.

7. Методи навчання

Методи навчання:

1. Словесні, наочні та практичні методи.
2. Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод.
3. Репродуктивний метод.
4. Частково-пошуковий метод.
5. Дослідницький метод.

Методи навчання

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх

викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• **Наочні методи**

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• **Практичні методи:** виконання практичних вправ. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, проекти (презентації), самостійні письмові роботи, написання тестів.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – залік, усне та письмове опитування. Контроль самостійної та індивідуальної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Методи контролю.

Методи поточного контролю:

- усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);
- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- реферативне повідомлення;
- поняттєвий диктант;
- захист проектів (презентацій);
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, наукові доповіді, презентації, вирішення практичних завдань і тестів, моделювання ситуацій, творчі, проектні й реферативні роботи.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Методи підсумкового контролю: усна відповідь або тестування.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає одне теоретичне питання та ситуаційне завдання.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно,

незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, FX, F)

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>	<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>

Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 7	Т 8	Т 10	Т 11	Т 12	Т 14	Самостійна робота	залік	
5	5	5	5	5	5	5	5	5		5	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати спеціалізовані навчальні аудиторії.

Програмне забезпечення.

Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

- інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка.

Під час проведення занять в змішаному (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

- доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформах Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, Google – Classroom, Google Meet).

Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:

- програмне забезпечення через мережу Інтернет.

На платформах Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), Google Classroom розміщені допоміжні матеріали.

Виконана робота розміщується здобувачем на середовищі Google Classroom, де науково-педагогічний працівник має можливість контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Етапи становлення та розвитку криміналістичного слідознавства.
2. Наукові основи криміналістичного слідознавства.
3. Класифікація слідів кримінального правопорушення та механізм їх утворення.
4. Взаємозв'язок криміналістичного слідознавства з юридичними дисциплінами.
5. Основні правила виявлення, фіксації та вилучення слідів-відображень.
6. Криміналістичне вчення про сліди відображення.
7. Основні правила виявлення, фіксації вилучення та упакування слідів-відображень.
8. Наукові засади та механізм утворення слідів рук.
9. Статичні сліди.
10. Динамічні сліди

11. Поверхневі сліди.
12. Периферичні сліди.
13. Локальні сліди
14. Сліди рук, шкіряного покриву голови та зубів людини.
15. Класифікація слідів рук.
16. Позитивні та негативні сліди.
17. Латентні сліди.
18. Види папілярних узорів та їх будова.
19. Загальні та окремі ознаки будови папілярних узорів.
20. Візуально-оптичний метод виявлення слідів рук.
21. Виявлення слідів рук за допомогою порошоків.
22. Виявлення слідів рук парами йоду.
23. Виявлення слідів рук методом окопчування.
24. Інші фізичні методи виявлення слідів рук.
25. Виявлення слідів рук розчином азотнокислого срібла.
26. Використання нінгідрину.
27. Використання перманганату калія.
28. Виявлення слідів рук парами ціанакрилату.
29. Фактори, що впливають на терміни збереження слідів рук.
30. Фотографування слідів рук на місці події.
31. Опис слідів рук у протоколі огляду.
32. Копіювання поверхневих слідів рук.
33. Копіювання об'ємних слідів рук.
34. Вилучення слідів рук разом із об'єктом та їх упакування.
35. Механізм слідоутворення і види слідів шкіряного покриву.
36. Виявлення слідів шкіряного покриву голови і прийоми їх використання для одержання інформації про особу і подію.
37. Сліди зубів людини, зубний ряд, його ознаки.
38. Правила виготовлення зліпків слідів зубів.
39. Попередній аналіз та оцінка інформативності слідів людини.
40. Криміналістичне значення слідів ніг та взуття.
41. Види слідів ніг та їх класифікація.
42. Встановлення групової належності слідів взуття.
43. Доріжка слідів ніг та її елементи.
44. Можливості визначення анатомо-фізичних даних особи за слідами ніг.
45. Особливості фотографування слідів взуття.
46. Відеозапис слідів взуття.
47. Опис слідів взуття у протоколі огляду.
48. Копіювання поверхневих слідів взуття.
49. Моделювання об'ємних слідів.
50. Вилучення об'ємних слідів разом із об'єктом.
51. Використання колекцій слідів ніг та взуття людини для встановлення особи.
52. Ознаки зовнішності людини і механізм їх відображення при

вчиненні кримінального правопорушення.

53. Поняття про ознаки і властивості зовнішності людини.
54. Класифікація і методика опису ознак зовнішності людини.
55. Джерела інформації про зовнішній вигляд людини.
56. Збирання і використання джерел інформації зовнішності людини для її розшуку й ідентифікації.
57. Поняття слідів транспортних засобів та їх види.
58. Будова шин транспортних засобів.
59. Механізм утворення слідів контактної взаємодії на транспортних засобах, одязі потерпілого при вчиненні ДТП.
60. Правила фіксації та вилучення слідів транспортних засобів.
61. Криміналістичне значення пошкоджень одягу і його слідів.
62. Характеристика запаху людини як об'єкта криміналістичного дослідження.
63. Розгляд методичних основ пошуку слідів запаху людини на місці події.
64. Оволодіння прийомами і технічними засобами збирання, фіксації, вилучення та пакування слідів запаху людини за допомогою адсорбційного методу.
65. Ознайомлення зі способами відбору контрольних та порівняльних зразків запаху людини.
66. Поняття слідів знарядь зламу та механізм їх утворення.
67. Види слідів знарядь зламу та їх класифікація.
68. Можливості встановлення групової належності знарядь зламу та інструментів.
69. Використання сучасних технічних засобів та матеріалів для виявлення, фіксації та вилучення слідів знарядь зламу на місці події.
70. Способи фіксації та вилучення слідів знарядь зламу на місці події.
71. Попереднє дослідження слідів знарядь зламу.
72. Сліди вогнепальної зброї та механізм їх утворення.
73. Прийоми використання слідів вогнепальної зброї для встановлення її групової приналежності.
74. Сліди холодної зброї і використання їх для одержання інформації про подію злочину.
75. Сліди біологічного походження, їх види.
76. Сліди крові, механізм їх утворення.
77. Правила вилучення залишків вибухових речовин.
78. Класифікація вибухових речовин.
79. Особливості огляду місця події та правила виявлення, фіксації, вилучення об'єктів дослідження.
80. Дослідження вибухових речовин.
81. Класифікація слідів пожежі: сліди нагрівання, закопчування, оплавлення, обвуглювання, спопеління.
82. Визначення джерела підпалу за ступенем термічної дії полум'я на металеві та дерев'яні конструкції.

83. Методика вилучення зразків конструктивних матеріалів та залишків легкозаймистих речовин на місці пожежі.
84. Поняття слідів пострілу та їх класифікація.
85. Реєстрація слідів знарядь зламу та інструментів в трасологічній слідотечі.
86. Сильнодіючі та отруйні речовини, їх види та механізм дії. Сліди фізичної і хімічної дії отруйних речовин.
87. Можливості встановлення типу транспортних засобів та напрямку його руху за слідами контактної взаємодії з іншими об'єктами.
88. Механізм утворення слідів контактної взаємодії транспортних засобів з іншими перешкодами.
89. Особливості відображення ознак у слідах шин та частин транспортних засобів, що утворюються на місці події.
90. Можливості попереднього дослідження слідів одягу та рукавичок для отримання доказової інформації.
91. Можливості попереднього криміналістичного дослідження мікрооб'єктів на місці події.
92. Засоби виявлення та фіксації мікрооб'єктів.
93. Методи та засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів біологічного походження
94. Механізм утворення слідів холодної зброї на перешкодах.
95. Особливості огляду та попереднє дослідження замків та пломбуючих пристроїв та їх криміналістичне значення.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Криміналістична техніка: підручник / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, О. С. Кофанова, О. В. Літвінова та ін. Книга перша: навчальний посібник. Київ: КИЙ, 2006. 456 с.
2. Давидова О. О. Криміналістичні дослідження матеріалів, речовин та виробів: курс лекцій Київ: КНТ, 2008. 340 с.
3. Криміналістика: підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг.ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право». 2020. 752 с.
4. Дії поліції у разі виявлення зброї та вибухових пристроїв або слідів їх застосування: довідник / кол. авторів; за заг ред. С. С. Чернявського, О. Г. Рувіна, Б. Б. Теплицького. Київ, 2019. 148 с.
5. Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.
6. Разумов Э. А., Молибога Н. П. Практическое руководство по осмотру места происшествия: теория, тактика, техника : учеб.–практ. пособ. / под ред. И. П. Красюка. Київ: 2015. 750 с.

7. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навчальний посібник / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/16325>

8. Участь спеціаліста в огляді місця події: практичний посібник / кол. авторів; за заг ред. О. Г. Рувіна, Б. Б. Теплицького, С. С. Чернявського. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.

9. Шведова О. В. Дактилоскопічні дослідження : курс лекц. Київ : НАВС, 2011. 204 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/13816>

Додаткова

1. Алгоритм дій слідчо-оперативних груп Національної поліції на звільнених від окупації територіях з документування воєнних злочинів (на прикладі звільнених територій Київської області). Київ : Гол. слідче управління Нац. поліції України, 2022. 14 с.

2. Алгоритм реагування працівників Національної поліції на події, пов'язані із обстрілами населених пунктів, унаслідок яких сталися масштабні руйнування цивільної інфраструктури, насамперед критичної, та/або значні людські втрати. Київ : Нац. поліція України, 2022. 11 с.

3. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

5. Про судову експертизу : Закон від 25.02.1994. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

а. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ МЮ України від 08.10.98 № 53/5. / Офіційний вісник України від 03.12.1998. № 46. стор. 172. стаття 1715.

б. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 6 липн. 2017 р. № 570. *Міністерство внутрішніх справ України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#n16>.

7. Про затвердження інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами НП України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України №575 від 07.07.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0937-17>.

8. Інструкція про порядок дій органів (підрозділів) поліції в разі виявлення радіоактивних, хімічних та ядерних матеріалів або отримання інформації про порушення правил чи незаконне поводження з ними: Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 6 верес. 2017 р. № 754. *Міністерство внутрішніх справ України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1240-17>.

9. Арешонков В.В. Техніко-криміналістичні дослідження у розслідуванні злочинів: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 468 с.
10. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovska A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2018. 82 p.
11. Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни: наук.-практ. посіб./А.А. Вознюк, І.В. Жук, О.В. Таран, С.С. Чернявський та ін.; за заг.ред. М.С. Цуцкірідзе, В.В. Чернея, А.А. Вознюка. К.: Норма права, 2023. 320с.
12. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.
13. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / М. В. Гребенюк, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. Г. Хахановський та ін. Київ, 2017. 76 с
14. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. Краматорськ : ТОВ «Каштан», 2015. 223 с.
15. Галаган В. Г., Кулик М. Й., Моргун Н. С., Терещенко Ю. В. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. Київ, 2018. 113 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13433/Galagan_Oglyad_trupa%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
16. Ергард Н. М. Судово-медичний огляд трупів загиблих (померлих) осіб в умовах воєнного стану : метод. рек. Київ, 2022. 22 с. URL: <http://ir.library.nmu.com/bitstream/123456789/2913/1/судово-медичний%20огляд%20трупів.pdf>.
17. Дії поліції у разі виявлення зброї та вихових пристроїв або слідів їх застосування /кол. авторів; за заг. ред. С.С. Чернявського, О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького: довідник. Київ, 2019. 148с. URL:https://arm.naiu.kiev.ua/books/police_weapons/index.html
18. Дуфенюк О. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 369–374. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/88>.
19. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2017. 260 с
20. Коваль Д. О., Авраменко Р. А. Воєнні злочини. Особливості розслідування міжнародних злочинів, скоєних в контексті збройного конфлікту на Донбасі. Київ : ГО Truth Hounds ; Одеса : Фенікс, 2019. 36 с. URL: <https://truth-hounds.org/wp-content/uploads/2019/12/Воєнні-злочини-Truth-Hounds.pdf>.

21. Корж В.П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокуро- рів, поліцейських патрул. та крим. поліції. Харків: Золоті сторінки, 2017. 216 с. (Серія «Бібліотека криміналіста»).
22. Коропецька С. О. Відібрання зразків біологічного походження на стадії досудового розслідування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ. 2016. 48 с.
23. Котляренко Л. Т. Особливості правового регулювання відібрання біологічних зразків для експертного дослідження. *Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень*: збірник матер. круглого столу (21 листопада 2013 року). Київ, 2013. С. 171-173.
24. Кофанов А. В., Михальчук Т. В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень: Монографія. Київ: УкрДГПІ, 2015. 274 с.
25. Криміналістична тактика : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2016. 244 с.
26. Кофанов А. В., Волошин О. Г., Літвінова О. В. Трасологічні дослідження: курс лекцій. Київ: 2010. 304 с. URL: <http://elar.naiaau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/2310>
27. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Біленчук П.Д. Одорологія у криміналістиці: Методичні рекомендації. Київ: КИЙ, 2010. 52 с. (Серія „Криміналістичне забезпечення”). URL: <http://elar.naiaau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/18831>
28. Кобзар С. І. Криміналістична трасологія : навч. посіб. Луганськ: 1999. 108 с.
29. Криміналістика в протидії незаконному використанню вибухових пристроїв, вогнепальної зброї та обігу наркотиків / В. А. Колесник, І. В. Гора. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 400 с.
30. Криміналістичне дослідження вибухових речовин : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, О. О. Давидова. Київ : КИЙ, 2011. 48 с.
31. Криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 430 с.
32. Криміналістичні засоби та методи розкриття та розслідування кримінальних правопорушень : підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. С. Шаптала, Д. В. Талалай. Одеса, 2015. 302 с.
33. Криміналістичне дослідження ДНК: технології та можливості : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, С. І. Перлін, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Харків. НДЕКЦ МВС України. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків, 2022. 120 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14007>.
34. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусєва, В. В. Кікінчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с

URL:<https://dspace.univd.edu.ua/bitstreams/37382557-3aef-447b-828e-2dbede15825b/download>

35. Нечеснюк М.В., Климчук М.П., Патик А.А., Нарусевич О.С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/9507>.

36. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. / В. І. Галаган, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, Ю. В. Терещенко. Київ, 2018. 112 с.

37. Одорологія у криміналістиці : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, П. Д. Біленчук. Київ, 2010. 52 с.

38. Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події / Я. В. Фурман, Л. Т. Котляренко. Київ, 2017. 46 с.

39. Пам'ятка щодо особливостей організації і проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування нападів (обстрілів) на цивільне населення та об'єкти цивільної інфраструктури. Київ : Офіс Ген. прокурора України ; Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 9 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1TyileSKvDjvKYtsRb6VgGRRVI2DAIn_M/edit.

40. Пам'ятка для курсантів закладів вищої освіти МВС України з документування злочинів, пов'язаних із збройною агресією РФ проти України: практ посіб. / кол. авт. уклад.: О.А. Моргунов, О.М. Музичук, В.В. Романов та ін.; упоряд.: В.О. Невядовський, за заг. ред. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 44 с.

41. Посібник зі збору доказів для Міжнародного кримінального суду. Київ: Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, 2019. 43 с. URL: <https://censs.org/wp-content/uploads/2020/05/посібник-для-МКС.pdf>.

42. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.

43. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія та практика: монографія. Харків: Право. 2016. 456 с.

44. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с.

45. Судово-балістичні дослідження : курс лекцій / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, В. В. Арешонков ; за ред. П. Д. Біленчука. Київ : УкрДГРІ, 2015. 278 с.

46. Судова балістика : практичні аспекти : навч. посіб. / В. В. Арешонков, А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський ; за ред. П. Д. Біленчука. Київ : УкрДГРІ, 2016. 408 с.

47. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів : наук.- практ. посіб. / В. О. Одерій, С. О. Корона, С. В. Самойлов. Донецьк, 2010. 87 с.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Міністерства Юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

Міністерство внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua>.

Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр України. URL: (<http://www.dndekc.mvs.gov.ua>).

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. URL: <http://www.kniise.com.ua>.

Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Каталог юридичних ресурсів. URL: <http://www.ageyev.org/libweb/>

Державна науково-технічна бібліотека України. URL: (<http://www.gntb.gov.ua>).

Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>.

Національна академія внутрішніх справ / Мультимедійний підручник «Криміналістика». URL: <http://www.nai.au.kiev.ua/books/kruminalist/index.html>

Підписи авторів:

Євгенія СВОБОДА

Олексій ВОЛОШИН